

„Stajere“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje št. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/3 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 20.

V Ptuj v nedeljo dne 17. maja 1908.

IX. letnik.

Salve Caesar!

Pretekli teden se je zgodil na cesarskem Dunaju zgodovinski dogodek, kako jih je pač malo zaznamovati. Na čelu nemški cesar in pruski kralj Viljem II. ter cesarica Viktorija Avgusta so se prišli zboraj vsi nemški kralji in knezi pokloniti svilosemu našemu vladarju. Prišel je tudi danski kralj, — italijanski kralj Viktor Emanuel pa je poslal prisrčno pismo. Redki dogodek 60 letnice vladanja, kakor ga je doživel Franc Jožef I., je bil s tem praznovan na način, kakor ga pač noben drugi vladar ni doživel.

In avstrijski narodi gledajo z navdušenjem svilosega svojega vladarja. 60 let je Franc Jožef cesar avstrijski in kralj ogrski... in kot človek kakor vladar je nosil veliko breme ter izpil kelih trpljenja do dna. Videl je edinega sina Rudolfa pasti v grob, — tega Rudolfa, o katerem je ljudstvo upalo, da postane drugi „cesar ljudstva“ kakor je bil to Jožef II. ... In videl je mrtvo ženo El'zabeto, kateri je zasledil divji fanatizem morilno bodalo v mehko srce... Vrste okoli Franca Jožefa I. so postajale redke, drug za drugim so padali v grob... On pa je stal, lazi so mu postali sneženo beli in vendar je korakal naprej v 60. leto svojega vladovanja!

Ali pustimo osebno stran. Vladarji so obsojeni za največje trpljenje! Ali i kot vladar je preživel Franc Jožef I. tekom 60 let mnogo britkosti. Pomislimo le glavne dogodke. V viharjih časih dunajske revolucije je postal cesar. Prišla je ogrska vojska in trenutek, ko je velizdajalec Košut izpregovoril blazne besede: „Franc Jožef je za večne čase odstavljen od ogrskega trona“. In potem zopet vojska z Italijo, katero je vodil grof Radetzky; — nadalje vojska s Prusko, ki je doprineela bitko pri Königgrätzu, okupacija bosanske-hercegovinskih pokrajin, upori v Dalmaciji in tako dalje v neskončni verigi... Cesar Franc Jožef pa je stal trdno! V dobo njegovega vladanja pade odstranjenje zadnjih ostankov tlake kmetov, ureditvenje ljudske ustave in splošne ter ednake držanozborne volilne pravice.

To je par odlomkov iz zgodovine 60 letnega tega vladanja. Pa še nekaj je važno: Pod vladjo Franca Jožefa je postala Avstrija prava zaščitnica evropskega mira. Mo-

gočna trozveza Avstrije, Nemčije in Italije je preprečila vsako kaljenje miru, ponehalo je večno rožljanje s sabljami...

Vladarji so odšli iz Dunaja in cesar je ostal sam. Vršile se bodo še jubilejske slavnosti. Ali — kaj se neki cesar-stareček pri vsemu temu misli? On vidi, da vlada na Ogrskem zopet oni madžaronski košutovski duh, kakor leta 1848. Zopet se dvigajo Betijari in vedno predrznejši so njih klici. Na Hrvaškem zopet stoji čeli narod v nasprotju z vladjo madžaronsko-židovskega bana Raucha; visoka šola je zaprta in vsak hip zna priti do prelivanja krvi. Srbi v okupacijskih deželah, — katere je odprla Avstrija kulturi, gospodarstvu kakor dušnemu razvitku, — se bratijo s Turki proti nami. Čehi hujkajo svoje uradnike v anarhični upor in ne dopustijo narodne sprave. V Galiciji pa so osvetili strelci, ki so usmrtili grofa Poteckege, položaj; dva slovanska naroda si stojita tam nasproti in čakata komaj na trenutek, da se razmesarita... Na drugi strani pa raste v vseh deželah klerikalizem, ki ne pozna ne cesarja ne domovino, in že atega svoje krepilje proti znanosti ter hoče visoke šole izročiti podplatu politikujočega farštvu... To so čudne priredbe v jubilejskem letu Franca Jožefa!

V vročem boju je stala država, ko je bil naš cesar kronan. V vročem boju stoji i danes, ko praznuje 60 letnico. Tolažba mu mora biti edino prijateljsko razmerje z nemškimi sosedi. Nemci so vstvarili to državo in njih srčna kri je bila vez za te dežele. Preteklost Avstrije je bila prijateljstvo z Nemčijo in bodočnost Avstrije je le mogoča na podlagi tega prijateljstva. Stari pregovor pravi: „Avstrija erit in orbe ultima“ („Avstrija bode v večne čase“), — ali uresničilo se bode ta pregovor edino na podlagi zveze z Nemčijo...

Čast Franc Jožefu I. ob 60 letnici!

Politični pregled.

Sladkorni oderuhi. Kakor znano, sprejela je državna zbornica postavo, po kateri se zniža davek na sladkor za 8 kron. Ta postavu še ni veljavna, ker jo še gosposka zbornica ni potrdila. Obsega pa ta postavu i neko določbo proti

nezmernemu zvišanju sladkornih cen. Zato povišavajo oderuški fabrikanti sladkorja zdaj cene, ker bi tega po potrjenju postavu ne mogli več storiti. Ko je sklenila zbornica znižanje davka na sladkor, koštala je kila 72¹/₄ vinarjev. Zdjaj pa je narasla cena že na 77¹/₄ vinarjev. In ako ne bode postavu kmalu rešena, bodo spravili sladkorni baroni še ostalih 2¹/₂ vinarjev v svoj žep. S tem bi postavu rayno nasprotno učinkovala, kako se je hotelo. Nameravalo se je namreč pomagati ljudstvu, — pomagalo pa se bode menda le sladkornim oderuhom, ki se bodo itak v denarju zadušili...

Vožnji popust za „urlaub-rje“. Vse avstrijske, ogrske in bozensko-hercegovinske železnice so se izjavile pripravljene za vožnji popust za „urlauberje“ ob časn žetve. Ker se bode veliko vojakov za čas žetve domu pustilo, je to zelo pomembno. Tem vojakom treba na železnici (Tudi če so v civilni obleki) le „Urlaubschein“ pokazati in plačajo le toliko, kakor vojaki pri potovanju izven službe v uniformi sploh.

Posvetovanja o mlinarstvu. Kakor znano, je avstrijsko mlinarstvo v zadnjih letih hudo nazadovalo. Kriva je temu zlasti ogrska konkurenca in zato je tudi v pogodbi določba, da se ima kaj storiti. Zdjaj se vršijo v trgovskem ministerstvu posvetovanja, kako in na kak način bi se avstrijskemu mlinarstvu pomagalo.

Vinogradniki, škropite trte!

(Naznanilo deželne sadjarske in vinogradniške šole v Mariboru.)

Vsled toplega vremena v zadnjih dneh so se mladi trsni nagoni zelo hitro razvili. Visoka toplota pa je bila tudi prezimljenimi kalni peronospera ugodna, kateri so se pri takih razmerah zelo rano pojavili. Ta nazor je v letošnji spomladi opravičen. Obstoji torej slutnja, da se bode pri vstopivšem mokrem gorkem vremenu peronospera hitro in rano razvila.

Da obvarimo slabotne, za nalezljivost zelo občutne trane nagone pravočasno pred to boleznijo, je potrebno, da pričnemo takoj a škropljenjem in da porabimo v ta namen znano 1% no bakreno-apneno mešanico.

Od drugih sredstev, ki se jih priporoča od te ali one strani, odsvetujemo, dokler ne pokažejo tozadevni poskusi primerne uspehe.

Direktor Franz Zweifler.

Dopisi.

Janževi vrh pri Ribnici. Več rezervistov, ki so se lani okoz 21 oziroma 28 dni mučili pri vojaških vajah na cesarskem manevru med 3. in 14. šebrom, je izrazilo željo, naj bi vsi naši goposlanci odločno in žilavo delali pri vojnem ministerstvu v tem smislu, da letos ob priliki cesarjevega jubileja pokrivajo vojaške vaje sploh in se te odpustijo, kakor letniki 99., 01., 03 in prihranijo za prihodne leto; letnike 1900., 02., 04 pa naj bi se prihodnje leto oprostilo. Ta naša želja je tem bolj opravičena, ker smo večina kmečki sinovi in smo itak lani 8 dni nad običajno dobo delali te nepotrebne mrliške vaje.

Zemeljska revščina.

(Freie Stimmen)

Od nekaterih dežel se pravi, do so bogate — n. p. od Nemčije. Ali srednji dohodek vsacega Nemca znaša na dan 33 centimov in v Berolina se nahajajo stanovanja, v katerih stanuje v vsaki sobi 6 oseb. Nekateri mislijo, da bi bila zemeljska revščina manjša, ako bi se vse dohodke, ki presegajo 10.000 frankov vzelo in dalo ob enakih delih tistim, ki zaslužijo manj kot 10.000 frankov. Ali na ta način bi se dohodki teh slabše plačanih oseb le za 12% zvišalo. Delavec, ki zasluži danes 2 franka, dobil bi potem 2 franka 24 centimov. Bogataž Pierpont Morgan ima na leto 83 milijonev dohodkov. Ako bi se ves ta denar med vse Amerikance razdelil, dobil bi vsak le 80 fenigov na leto.

Ednake številke se dajo doprinesti o gosposki revščini človeštva. Leta 1907 zraslo je po celem svetu

87 milijardov kil žitja. Vsak človek potrebuje na kruhu in močnati hrani letno najmanj 200 kil. Ako bi vsakdo to tudi dobil, potem bi moralo zrasti 300 milijardov kil žita. Na svetu zraste torej 3 krat manj žitja, kakor bi ga človeštvo potrebovalo. Vzemimo nadalje sladkor: Človek, ki ima toliko denarja, da si kupi sladkorja, kolikor ga potrebuje, porabi 50 kil na leto. Za vso človeštvo bi potrebovali torej 75 milijardov kil sladkorja na leto. Vsako leto pa se izdeluje komaj 12 milijardov kil. Istotako je s pavlo. Ako bi hoteli obleči vso človeštvo, potrebovali bi 10 milijardov kil pavle, medtem ko se jo izdeluje le 4 milijarde. In nadalje: od 83 milijonev kvadratnih kilometrov starega sveta jih je 12 milijonev popolnoma brez vode.

Seveda nimajo te opombe namen, da bi nastopali proti zboljšavanju splošnega gospodarskega položaja. Hoteli smo le pokazati nasprotno razmere, ki dokazujejo potrebo, da se narurne moči izdatneje vporablja.